

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ประชากรที่ใช้คือ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ จำนวน 90 คน เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ ปวส. มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนมากอยู่ที่ 5,000 บาท หรือต่ำกว่า และมีตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และทุกคนได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล และด้านปัจจัยทางสังคม พบว่า ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมี

ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน คณะกรรมการชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน คณะกรรมการชุมชนที่มีตำแหน่งต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน คณะกรรมการชุมชนที่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน คณะกรรมการที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันคณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล เพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลตำบลบางพระ จะเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเทศบาลมีกระบวนการในการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน เปิดโอกาสและช่องทางของการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม ชมรม สมาคม องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน มีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนให้เห็นถึงการความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เออร์วิน (Erwin, 1976) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันกับประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์ วารีชล (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่ “เมืองน่าอยู่” : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพระอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่ “เมืองน่าอยู่” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบางพระ ด้านการตัดสินใจ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลบางพระ ให้คณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน โดยให้เข้าไปมีส่วนในการคิดค้น ค้นหาความต้องการของประชาชน และวิธีแก้ไขปัญหาเสนอต่อเทศบาล ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ และขัดแย้งกับงานวิจัยของ ญัฐภาสกรรินทร์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบางพระ ด้านการปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลเปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี และสร้างความสามัคคีในชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรม และประสานขอความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดา เจษฎาวรางกุล (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าการมีส่วนร่วมในด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน อยู่ในระดับสูง

1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบางพระ ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการได้รับผลประโยชน์ที่เทศบาลได้ดำเนินการพัฒนางานด้านสาธารณสุขปศุสัตว์ สาธารณูปโภค การส่งเสริมอาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ศึกษาคุณงานเพื่อเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ศักยภาพในการทำงานให้แก่ผู้นำชุมชน ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล และขัดแย้งกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบางพระ ด้านการประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลให้คณะกรรมการชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำประชาพิจารณ์หรือประชุม เพื่อรับฟังความคิดเห็น โครงการพัฒนาเทศบาลที่สำคัญ และเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบได้โดยตรง ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ โคะเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป และขัดแย้งกับงานวิจัยของ ณรงค์ วาริชล (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบางพระ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อพิจารณาจากกรรมการที่เป็นเพศหญิงปรากฏว่ามีจำนวนมากกว่ากรรมการที่เป็นเพศชาย ซึ่งอาจเป็นเพราะในทุกวันนี้สิทธิและความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง และบ่งบอกถึงการยอมรับว่าเพศหญิงก็สามารถเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดการปัญหาที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคด จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า กรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคด จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เพราะอาจยังมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย จึงยังไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า คณะกรรมการที่มีอายุน้อย มีแนวโน้มของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลในการพัฒนาชุมชนย่อยมากกว่าคณะกรรมการที่มีอายุมาก

2.3 วุฒิการศึกษา พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมต้น/ ปวช. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะไม่กล้าที่ออกความคิดเห็นหรือเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล อาจคิดว่าตนเองความรู้ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีดา เจษฎาวรางกูล (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า การศึกษาของกรรมการชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชน เพราะระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้กรรมการสามารถค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนสามารถคิดหาและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนา แก้ไขและลดปัญหาของชุมชน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์

2.4 รายได้ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการที่มีรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เพราะอาจมีหน้าตำแหน่งที่สูงมีความรับผิดชอบในหน้าที่มากจึงเป็นสาเหตุทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

2.5 ตำแหน่ง พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตำแหน่งประธานกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการชุมชน ก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปแล้วสภาพของแต่ละพื้นที่ ส่วนตำแหน่งประธานกรรมการชุมชนต้องเป็นผู้นำในทุก ๆ ด้าน ที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต พบว่ากรรมการชุมชนที่มีตำแหน่งต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยกรรมการที่มีตำแหน่งประธาน/รองประธานกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมสูงกว่ากรรมการด้านอื่น ๆ

2.6 การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรรมการชุมชนต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง

ผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมก็พยายามเอาประสบการณ์ ทักษะความรู้ของตนเองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งขัดแย้งกับการวิจัยของ ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยเทศบาลเมืองลำพูน พบว่าคณะกรรมการที่ได้รับการฝึกอบรม มีแนวโน้มของการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลในการพัฒนาชุมชนย่อยมากกว่าคณะกรรมการชุมชนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม

2.7 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทศบาลตำบลบางพระเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และเล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งได้จัดให้มีเสียงตามสายทุกชุมชน ป้ายประชาสัมพันธ์ การประชุมชี้แจง รวมถึงการแจ้งข่าวสารผ่านประธานกรรมการชุมชน เป็นประจำและสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงทำให้กรรมการชุมชนได้รับข่าวสารข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดา เจษฎารางกุล (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

พบว่า การได้รับข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในด้านารรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผล จากการค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

เชิงนโยบาย

1. ในด้านการรับผลประโยชน์ เทศบาลควรมีการกำหนดนโยบายในการให้รางวัลหรือค่าตอบแทน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้คณะกรรมการชุมชน มีส่วนร่วมและทำงานในการพัฒนาชุมชนเพิ่มมากขึ้น
2. ในด้านการประเมินผล เทศบาลควรมีนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนหรือประชาชน เข้ามาประเมินผลแผนงาน/ โครงการ หรือแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของชุมชนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการพัฒนาของเทศบาล

เชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลควรมีการจัดตั้งค่าตอบแทนหรือรางวัล ให้กับคณะกรรมการชุมชนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน เช่น เบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม เป็นต้น
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือตัวแทนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง โครงการพัฒนาเทศบาล ซึ่งจะต้องมีการหมุนเวียนแต่งตั้งคณะกรรมการให้ครบทุกคน ทุกชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับทราบถึงผลงานและโครงการพัฒนาเทศบาลทั่วถึงครอบคลุมทุกคนทุกชุมชน

เชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านศักยภาพในการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชน เพื่อเป็นการตรวจสอบถึงขีดความสามารถของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนและใช้วางแผนในการพัฒนาต่อไป
2. ควรจะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้
3. ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้